

SLOVENSKA VEŠTNIK

Letnik IXX.

Celovec, petek, 15. maj 1964

Štev. 20 (1146)

Ob vstopu v deseto leto svobode in neodvisnosti

Ni ga mogoče spregledati — 15. maja! To je dan, ko je naša država s sklenitvijo Državne pogodbe dosegla spet svojo svobodo in svojo neodvisnost.

Brez dvoma so bile za to potrebne žrtve in je vse avstrijsko ljudstvo lahko ponosno, da se je v razmeroma kratki dobi odkrivalo najhujšega gospodarskega bremena dobave ogromnih količin nafte Sovjetski zvezi.

Druge splošne obveznosti so več ali manj v korist naše države. Tako predvsem prostovoljno prevzeta obveznost nevtralnosti, čeprav njeno tolmačenje še ni popolnoma enotno niti v okviru vlade. Podobno je s prepo-vedjo gospodarske priključitve k Nemčiji. V tem je treba videti poglobljene težkoče, pa tudi različne poglede v zvezi s kočljivim vprašanjem članstva ali asociacije pri EGS.

Poleg teh splošnih, mednarodnih obveznosti pa je naša država v Državni pogodbi prevzela take tudi napram skupinam in posameznikom. Je že tako, da mora majhni vedno čakati. Toda treba je poudariti, da je reševanje tudi teh vprašanj prešlo v gotovih primerih v zaključno fazo. Upravičenci po členu 27 Državne pogodbe že prejemale odškodnine in tudi ostali oškodovanci in žrtve fašizma so bili z večjo ali manjšo popravilo škode deležni zadoščenja.

Nihče nam ne more zameriti, če ob tej priložnosti tudi koroški Slovenci pregledamo stanje reševanja v korist naše in hrvaške manjšine na Gradiščanskem prevzetih obveznostih. Krivično bi bilo trditi, da ni bilo ničesar napačljivega. Z zadoščenjem priznamo vse korake, ki so bili na tem področju storjeni! Zavedamo se tudi, da vprašani, ki jih v teku stoletja ni bilo moč likvidirati, ni mogoče na mah rešiti. Ob tem vidimo, da tudi druge manjšine, kot južni Tirolci in zlasti naši bratje v Italiji še davno niso prišli do pravic, ki jim grejo.

Vsak pa mora razumeti, da ob vsem poznanju težkoč le želimo in zahtevamo vsaj pristop k reševanju še odprtih vprašanj.

Koroški Slovenci smo v prvih mesecih po sklepu Državne pogodbe, in sicer 11. oktobra 1955 predali vladi svojo Spomenico s svojo interpretacijo člena 7 in s predlogi za rešitev našega vprašanja. Tej Spomenici so sledile še številne nadaljnjše vloge k posameznim vprašanjem. Čeprav smo veseli, da je po iniciativi zunanjega ministra dr. Kreiskega prišlo do sporadičnih kontaktov, bi morda temeljito obravnavanje vseh naših problemov na širši bazi razčistilo marsikatero kočljivo vprašanje, ki bi ga bilo potem lažje rešiti. Gre tu za vprašanje enakopravnosti jezika v uradih, za vprašanje dvojezičnih napisov, za podporo in pospeševanje naše kulturne dejavnosti, za številna sporna vprašanja na šolskem področju, skratka za priznanje prisotnosti tudi našega ljudstva na Koroškem.

Vendar ni nobena megalomanija, če kritično ugotavljamo, da v koroškem deželnem proračunu ni nobene postavke za potrebe slovenske manjšine; da so se pri ustanovitvi Univerzitetne zveze Slovenci enostavno prezrli, čeprav je bilo uradno povedano, da je zahteva po univerzi zadeva vse dežele in se je poudarjalo zlasti tudi dejstvo, da se tu srečata dva naroda in je tu križišče treh kultur; da pri sestavljanju šolskih svetov manjšina sama nima niti zakonito zajamčene pravice predlaganja svojih lastnih zastopnikov; da ob vedno novih kmetijskih šolah kljub stalnemu padanju števila gojencev za edino slovensko kmetijsko šolo ni subvencij kaj šele pravice javnosti...

To je le nekaj ugotovitev v zvezi z vprašanjem naše enakopravnosti. Če končno še ugotovimo, kar je prav te dni potrdil tudi predsednik Zvezne zbornice obrtnega gospodarstva ing. Salinger, da spadajo južnokoroški obmejni predeli med gospodarsko najrevnejše kraje Avstrije, potem nihče ne more dvomiti o tem, da je na Južnem Koroškem še mnogo nerešenih vprašanj, ki terjajo ob vstopu v deseto leto po dosegu svobode in neodvisnosti hitro, resno in pravično reševanje.

Sedmo gostovanje Slovenske filharmonije v Celovcu:

Kulturna izmenjava Koroška-Slovenija gradi mostove med narodoma obeh dežel

V okviru uradne kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo je orkester Slovenske filharmonije iz Ljubljane že sedmič gostoval v Celovcu in zadnji petek priredil v veliki dvorani Doma glasbe uspel koncert.

Tudi tokratni obisk ljubljanskih umetnikov se je kot uspešna kulturna manifestacija uvrstil v plodno sodelovanje med obema sosednjima deželama in tako prispeval k nadaljnjemu utrjevanju prijateljskih stikov. Prireditve so se udeležili visoki predstavniki Koroške, tako oba namestnika deželnega glavarja Hans Sima in ing. Thomas Truppe, deželni svetniki dr. Hans Kerstnig, Herbert Bacher in Hans Rader, vodja kulturnega oddelka deželne vlade dvorni svetnik dr. Othmar Rudan, celovski podžupan Rudolf Novak in zastopniki raznih kulturnih ustanov. Iz Slovenije pa je prispela pod vodstvom predsednika kulturno-prosvetnega zbora skupščine Iva Tavčarja uradna delegacija, v kateri so bili tudi sekretar za kulturo in prosveto pri Izvršnem svetu SRS Milož Poljanšek, predsednik mestnega sveta Ljubljane ing. Marjan Tepina in direktor Slovenske filharmonije prof. Marjan Lipovšek. Prav tako je bil navzoč generalni konzul SFR Jugoslavije v Celovcu Franc Pirkovič z ostalimi člani generalnega konzulata.

Obširno poročilo objavljamo na 3. strani današnje številke.

S sprejema ob gostovanju Slovenske filharmonije v Celovcu: namestnik deželnega glavarja Hans SIMA in vodja slovenske delegacije Ivo TAVČAR se prijateljsko pozdravljata

Prve volitve v deželni svet avtonomne dežele Furlanija-Juljska krajina

V novi avtonomni deželi Furlanija-Juljska krajina so zadnje nedeljo in ponedeljek prvič volili svetovalce v deželni svet. Poleg tega pa so te volitve veljale kot neke vrste preizkušnja sedanje italijanske vlade levega centra. Zato je razumljivo, da je v javnosti vladalo veliko zanimanje za izid volitev, kateri pa je v glavnem potrdil dosedanje razmerje sil med posameznimi političnimi strankami. Izid ne kaže bistvenih sprememb, zlasti ne v deželi kot celoti, medtem ko se je v predelih, kjer živijo Slovenci, pokazalo, da so si napredne delavske stranke utrdile svoj položaj.

Dokončni izid za vso deželo je naslednji: Krščansko-demokratska stranka je dobila 323.759 glasov, Komunistična partija Italije 140.098, Socialistična stranka 81.198, Socialdemokratska stranka 70.045, liberalci 47.132, neofašisti 46.629, Socialistična stranka proletarske enotnosti 20.020, Slovenska skupnost 10.008 in ostale manjše stranke skupaj 16.280 glasov. Od skupno 61 mandatorov pa jih odpade na Krščansko-demokratsko stranko 28, komunistično partijo 11, socialistično stranko 7, socialdemokratsko stranko 6, liberalce 4, neofašiste 3, Socialistično stranko proletarske enotnosti (ki se je odcepila od socialistične stranke in je tokrat prvič nastopila na volitvah) 1 in na Slovensko skupnost prav tako 1. Ker pa so imele na svojih listah tudi napredne italijanske stranke slovenske kandidate, od katerih sta bila dva izvoljena na komunistični listi, bodo imeli Slovenci v novem deželnem svetu tri zastopnike.

Osrednje glasilo Slovencev v Italiji — Primorski dnevnik — ob izidu volitev ugotavlja: „Slovenski volivci, ki so glasovali za slovenske kandidate, so prepričani, da bodo izvoljeni slovenski deželni svetovalci odločno zastopali narodnoobrambne koristi Slovencev v vsej deželi, saj je v programih njihovih strank, zlasti pa v volilnih programih, prav to predvsem tudi poudarjeno.“

Na splošno pa Primorski dnevnik izid volitev takole komentira: Deželne volitve niso prinesle bistvenih sprememb v dosedanjih odnosih med političnimi strankami. Če torej primerjamo predvsem spremembe pri glasovih strank, ki v svojih programih odločno in jasno branijo pravice slovenske narodne skupnosti, moramo ugotoviti, da so te stranke predstavljale na lanskim volitvah 32,72 % vseh glasov v deželi, sedaj pa se je ta odstotek malenkostno dvignil na 33,79 odstotka. Istočasno se je za 0,15 % znižalo število glasov treh desničarskih strank, vse ostale stranke, ki bolj z besedami kot z dejanji priznavajo upravičenost slovenskih zahtev, prav tako niso doživele posebnih premikov.

V Nemčiji deluje široko razpredena mreža najrazličnejših nacističnih in neonacističnih organizacij

Po objavljenih časopisnih podatkih deluje zdaj v Zahodni Nemčiji in v zahodnem delu Berlina skupno 14 neofašističnih političnih strank. Poleg tega izkorišča svobodo delovanja 19 mladinskih organizacij ter okoli 50 drugih različnih organizacij, ki so vse v raznih oblikah povezane z dejavnostjo prej omenjenih izrazitih nacističnih strank. Te nacistične stranke in skupine imajo na razpolago 24 založb, ki izdajajo njihove publikacije, revije in liste, katerih skupna naklada dosega skoraj 200.000 izvodov.

Londonski list „The News of the World“ pa je objavil poročilo, v katerem pravi, da deluje v Zahodni Nemčiji neka organizacija, ki se imenuje „Pajki“, njena glavna naloga pa je v tem, da bivšim nacističnim veljakom omogoči beg pred zasledovanjem po nemških sodiščih. Omenjeno organizacijo sestavljajo baje izključno bivši SS-ovski oficirji, svoji centrali ima v Münchenu in Hamburgu, poleg tega pa še svoje podružnice v nadaljnjih 40 nemških mestih. Po podatkih londonskega lista ima ta organizacija po vsej Evropi vzpostavljeno mrežo zvez, preko katerih omogoča obremenjenim nacistom, da zbežijo pred kaznijo. Pri tem se poslužuje zlasti bivših nacistov, ki danes spet zavzemajo visoke položaje v vladi, policiji in vojski Zahodne Nemčije.

Ob takih dejstvih je pač razumljivo, da je toliko nacističnih vojnih zločincev zbežalo pred zasledovanjem in da se beg posreči celo takim, ki so bili zaradi storjenih zločinov že obsojeni in zaprti. Navedeni podatki pa odločno zavračajo tudi trditve, da v Zahodni Nemčiji ni več nacistov niti ne obstoji nevarnost neonacizma. Tako eno kot drugo je realnost, ob kateri se demokracija današnje Zahodne Nemčije manifestira v zelo čudni obliki.

Dijaki Državne gimnazije za Slovence priredijo 31. majnika 1964 v Delavski zbornici v Celovcu

Akademijo

Spored: petje, telovadba, recitacije narodni plesi. Začetek ob pol treh popoldne. Vstopnice po 15, 20 in 25 šilingov v šolski pisarni.

„Nikdar več vojne!“

Mednarodna spominska slavnost v bivšem taborišču Mauthausen

Vsako leto se ob obletnici osvoboditve bivšega nacističnega taborišča Mauthausen zberejo na tem kraju žalostnega spomina delegacije iz številnih držav, katerih državljani so bili zaprti in so našli smrt v tem taborišču. Mnoge države so v bivšem taborišču že odkrile spomenike ali spominske plošče; ob letošnji slavnosti je bil odkrit spomenik madžarskim internirancem ter spominska plošča grškim žrtvam, medtem ko je bil za internirance italijanske narodnosti tokrat položen kamen bodočega spomenika.

Spominske slavnosti zadnje nedelje v Mauthausenu so se udeležile delegacije iz več kot dvajsetih držav. V govorih posameznih zastopnikov je bilo poudarjeno, da dogodkov iz nacistične dobe nikdar ne smemo pozabiti; spomin na grozodejstva, ki so se dogajala takrat, nam mora biti stalni opomin, kajti nevarnost fašizma in vojne še ni dokončno odstranjena. Namestnik deželnega glavarja Blöchl je v svojem govoru dejal: Vsaka spominska slavnost na prostoru tega taborišča, v katerem pred devetnajstimi leti 120.000 ljudi ni več doživelo osvoboditve, je za nas opomin. Pozivamo ves svet, da se Mauthausen nikdar več ne sme ponoviti, nikdar več se ne smejo teptati človeško dostojanstvo in človekove pravice.

Zastopnik avstrijske zveze žrtev fašizma dr. Soswinski je ob tej priložnosti zavzel stališče tudi do vprašanja, »ali smo Avstrijci Nemci?« Dejal je, da tisti, ki postavljajo to vprašanje, niti nečejo vpraševati, marveč hočejo imeti le priložnost, da zastopajo načelo, katerega realizacija v času nacizma je zahtevala od Avstrije stotisoče, od Evrope pa milijone mrtvih. Taka vprašanja so zavestne provokacije, kajti o avstrijski narodnosti ne more biti nobene diskusije.

V Parizu pa je pred nedavnim zasedal generalni svet svetovne organizacije bivših borcev odporiških gibanj, ki je sprejel vrsto važnih sklepov in resolucij ter poudaril aktivno vlogo te organizacije v boju za mir. Ena izmed resolucij se nanaša na mednarodno pravno zaščito pripadnikov odporiškega gibanja, v drugih pa je govora o odškodnini žrtvam ter o razorožitvi, o odpravi rasne diskriminacije in o mirolojubnem odvracanju vseh nevarnosti, ki ogrožajo mir v svetu.

